

ISTEN NÉPE A TÁRSADALOMBAN

Szebeni Olivér

Királydinnye (Könyvismertető)

Jártam Bács-Kiskun megyének rendszeres mezőgazdálkodással kevésbé kultivált buckái között, és kiszúrta a kerékpárom levegővel felfújt abroncsát a királydinnye. Felejthetetlen tapasztalatot szerez, aki nyári hőségben akár hasonlóan jár, vagy ami még rosszabb, mezítláb királydinnyére lép a sárga homokban. Neveltetése vagy modora szerint nyilatkozik ilyenkor, bárki hallja, vagy nem.

Úgy jártam, ahogy eddig soha. Váratlanul elém lépett egy idősebb testvér, tudva arról, hogy könyvmoly vagyok, és átadott egy példányt, talán azért, mert nem tudott vele mit kezdeni. Ha könyv került a kezembe, általában kiolvastam, jegyzeteltem. Arra pedig nem is emlékszem, hogy ha nekem akarták adni, el ne fogadtam volna lelkesen, és meg ne őriztem volna, mondván: Ki tudja, mire lesz jó? Bizonyára tudta ezt ő is, mert kedvesen megjegyezte, nem várja vissza tőlem. Most hogy elolvastam, úgy hatott rám ez a könyv, mintha egy egész telep királydinnyébe estem volna. Ha befejezem az ismertetését, komolyan ígérem, hogy elhajítom ezt a könyvet, és soha nem keresem meg.

Nem jutottam egészen váratlanul a könyvhöz. Találtam korábban a szerzőről egy szerényebb ismertetést egy idegen nyelvű folyóiratban. Hogy sietnek angolból magyarra áttenni mindent, ami vallásellenes! Dicsérik a tudomány képviselőjét, ha nyelvüket istenfélő embereken köszörülgeti. Velük egyútt

sokan felsorakoznak szajkó módjára. A vallásosságot egyesek negatív tulajdonságnak tartják. Pedig ez a „királydinnyés” eset nem egészen olyan ember tollából való, aki bármilyen tradicionális vagy haladó felekezetet értene a vallásosságon. Mert ő teljes erejével támad mindent, ha vallás, akár régi, akár új.

Személyes „tradíciói” közül említhető az anglikánsága, amitől még nem kellett volna ateistává válnia. Amit ehhez fűz, a felettébb súlyos kesergés a rajta esett sérelmen, mert nem kérdezték meg csecsemőkorában, hogy akar-e keresztyén lenni. Mondhatom, perdült vagy három svédcsavart a világnézete, mígnem gátlástalan ateistává vált, és túltett bármelyik hasonló világnézetű elődjén, beleértve a moszkovitákat vagy *Kádár János* szekértolóit. Nem kibeszélni akarom, sem gyalázni, ő erre egészen biztosan büszke lenne. Etológusként akár ragadhatott volna rá valami az állati jó szokásokból, de elakadt a hasonlatoknál (a pávián feltűnő ülögumójánál). A vallásosok figyelme oly renyhe, hogy azt sem látják – véleménye szerint. Való igaz, nehéz megérteni, hogy ha már állati szokásokat vizsgál (mozgás, táplálkozás, szaporodás), miért vált a vallásosságra. Hiszen állat nem szokott imádkozni, filozófiai esszéket sem ír. Lehet, hogy kommunikálnak egymással, de nem gondolom, hogy akár szeretetről, tiszteletről, áldozatkészségről, esetleg lelki élményekről cserélnének eszmét. Jelrendszereikben aligha van erre karakter.

Tudom, hogy egy istenfélő ember politikailag megbízhatatlan. Hiba, ha nincs káros szenvedélye. Ha takarékos és nem veri el a pénzét a korcsmában, nem is normális férfi. Ha szorgalmas, stresszsfokozó, és ennél fogva káros. Minek dolgozzon az ember, ha nyerhet is pénzt? A becsületes istenfélő embereket legszívesebben kiűznék a társadalomból, mert szerintük deviánsak. A zsidók, keresztyének vagy muzulmánok, mind „egy kutya”. Napjainkban az alkotmány biztosít lelkiismereti- és vallásszabadságot, de ezt mindenki úgy értelmezi, ahogy akarja. A vaskos kötetben ez a lényeges, nem más.

Kohlmányok a Biblia ellen

Richard Dawkins Isteni téveszme (The God delusion) angolul 2006-ban kiadott könyvét *Kepes János* fordításában, egy évvel később Budapesten is kiadták. Az ateista szerző szerint a világon a legkárosabb a vallásosság. A hitélethez tartozó teljes rendszer értéktelen. A vallás szerinte fertőző ragály, mint a himlő. A vallásoktatás fanatizál és mételyezi az iskolás gyermekek szellemét, akik vallási kategóriákat megismerve gyűlölködnek, ellenségeskednek.

Mint aki élete nagy részében Istenről nem csendes, jól fűtött és kellően világított teremben tanulhatott, hanem mai szóval mélyszegénységben. Az ateista gúnyolódást, egyházat, papot gyalázó ócsárlást hallgattam elképesztő mennyiségben. Tehát a dolgokról más véleményre jutottam. Most úgy érzem,

Clinton Richard Dawkins (1941. március 26.) neves ateista szerző, angol etológus, evolucionista biológus

az egykori ideológusokkal, titkosrendőrökkel és hasonlókkal erősített pártideológia hagyományozott irodalmát vagy a szóval mondott okításokat mind meghaladta R. Dawkins vallásellenes (gyakran obszcén) koholmánya. Megkérdőjelezi az egész európai társadalomban elítélt tömeggyilkosokról (*Adolf Hitlerről, Joszif Visszarionovics Sztálinról, vagy az ázsiai Szaddám Huszeinről*), hogy ateisták lettek volna. Inkább arra hajlik, hogy valamilyen vallásos rögeszme vagy korszellem (Zeitgeist) tette őket a történelem antropomorf szörnyetegeivé. Csak egy hajszás, és már-már azt várja az olvasó, hogy felmenti valamennyit. Ugyanakkor eliminálná az egyistenhívő emberek millióit: a segélyezőket, az önkéntes segítőköt, a vallásos élményükről beszélni merészelve. Jézus Krisztus valamennyi tanítványát. Mivel szavaikat ő egyszerűen nem hiszi el. Az önzetlen jó szándékot sem tiszteli. Miért ne tehetnék rosszat, ha egyszer az Isten alkotása, a természet is tesz rosszat. „Az Isten hol nekilődül, máskor meg lemarad.” Neki az is kevés, hogy „Jézus esetleg feltámadott”.

Egyik fejezetének címe alá írja, hogy a „különféle vallásos szekták papjai [rögtön magamra ismertem] rettegenek a tudományos haladástól, mint ördög a szenteltvíztől, mert félnek attól, hogy létalapjukat fenyegeti a tudomány és a fejlődés”.

Nekem nem a „papságom” adott „létalapot” – már ahogy ő gondolja. Abból éltem, amiért munkabért fizettek. Persze egyre kevesebbet fizettek, mert rájöttek, úgy kell a népet tartani, mint az állatkínzó a kutyáját: rövid láncon, bottal, kenyéren és vízen. A Római levél szava mégis beigazolódott mindennap az életemben: „Az igaz ember pedig hitből él”.

Az evangélikál (mondhatnánk: evangéliumi) hívők sem kivételek. „Moody Bibliaintézetét” éppen úgy, mint a Wheaton (*Billy Graham*) iskoláját a keresztyén fundamentalizmus két székhelyének tekinti (105. o.), aztán megjegyzi: A keresztyén fundamentalizmus „aláássa a tudományt” (300. o.); a tudós arra kényszerül, hogy a tudományt alárendelje a Bibliának (303. o.). Iszlám példakönet mutatja be, hogy a „bigottság” (fundamentalizmus) véres erőszakhoz vezet. Pedig a pakisztáni „istenkáromlási” perek nem a keresztyén-ség gonosztettei. Ő nem beszél keresztyén mártírokról a hírek hallatán. Hogy lehet a pakisztáni sarat az európai keresztyén-ségre kenni? Mindenesetre Dawkins tudja a szavak csűrű-csavarásának „művészetét”. Pedig láthatná, hogy a művelt Amerikában és Angliában éppen elég sok „fejlett” ateista szidja, gyalázza az Istent, és nincs az a keresztyén fundamentalista, aki ezért őt feljelenené. Ha megtenné, akkor sem menne semmire. De ő addig bujdosik „földi téreken”, addig keresgél, amíg csak talál valamit az ártatlanok ellen.

Talán felesleges tovább rejtegetni a konklúziót, Dawkins éppen úgy, mint tudóstársa, a tolszékben senyvedő, válása után hajthatatlan és makacs ateista, *S. Hawking*, kevésbé toleráns, mint a sztálinizmus volt. (Különös szeszélye a sorsnak, a két angol nevének kiejtése meglehetősen egybecseng: Dóking és Hóking.)

Mellőzöm tehát a vallásos élményeim felsorolását, és maradnék az előbbi ostoba általánosítás mellett: már a „szektára” sem vagyok érzékeny, annyit hallottam, hogy rég megbékéltem vele. Szenteltvizet soha nem használtam. Az ördög gyávaságáról, félelméről elég hiányos az ismeretem. A tudományomat azért nem szégyeltem, mert ha más nem, az önma-

Stephen Hawking (1942. január 8.), korunk egyik legnagyobb fizikusa, a Cambridge Egyetem matematika-fizika professzora

gában bizonyosság, hogy nem anyanyelvemen, hanem az ő anyanyelvén, 69 éves koromban védtem meg a tézisemet. Inkább arról voltam emlegetve, hogy a tudományt tiszteltem. A tudományos élet nem fogyatkozó, inkább növekvő kérdéseit (ahogy ő mondja: hézagokat) nem „töltöttem hittel”. Hadd pendítsem meg – ki ne tudná –, hogy minden tudományos eredmény bőven hagy maga után hézagokat!

Meglepő, hogy a szerző nem hisz a lassú, évezredek óta tartó, apró lépésekben kibontakozódó evolúcióban, hanem a lét és az élet egy pillanat alatti felbukkanásában hisz (146. o.). Feltűnő neki is az ember civilizációs károsítása (globális felmelegedés), ami miatt egy amerikai politikus tudós, *Al Gore* évtizedek óta küzd. Megjegyzem: ő szintén keresztyén.

Dawkins illogikus valósággyűlölete néha belebotlik a világtörténelem istenfélő szellemi óriásaiba (*Immanuel Kant*, 239. o.), esetleg remek írók éber lelkiismeretét kifejítő bizonyágtételébe (*F. M. Dosztojevszkij*, 242. o.). Ám arra következtet, hogy miért csinálunk magunknak lelkiismereti problémát, ha egyszer nincs Isten (241. o.)? Ő ugyan nem veszi komolyan *Kalkuttai Teréz* anya óvását az élet védelmében. Hívságos „misszionáriuspózt” talál a magatartásában. Olyan zavaros elmeszülelményt, mint a da Vinci-kód evangéliumhoz hasonlítása a hitelesség mértékében (107. o.), csak az képes kimondani, aki elvesztette teljesen a józan ítélőképességét.

A kritika kritikája

A teológiai oktatástól az utóbbi évszázadban mindenhol elvárták, hogy kezeljék „kritikusan” a bibliai szövegeket. Amíg egy nemzeti nyelv értelmét vetették egybe az eredeti bibliai nyelvekkel – hiszen az élő nyelv változik –, valóban volt létjogosultsága a bibliai szövegkritikának. Az „üzenet” tartalmát azonban jobb érzésű teológus soha nem kritizálta.

Olvasott ember lehet a mi „tanult barátunk”, mert tud az Újszövetség kanonizálása körüli fontolgatásokról, amiket természetesen rosszall. „Miért vettek be csupán négy evangéliumot”, hiszen volt több is. Megnevezi elsőnek Tamás evangéliumát, és még ötöt – bár lenne a mellőzött ókori irodalomból további egy-két tucatnyi hasonló.

Az a szerencse ért, hogy nem csak elolvastam némelyiket, de Tamás evangéliumát magyarra fordítottam. (*Szebeni O.: Q kopt Tamás-evangélium*. A teljes fordítás és egybevetés az Újszövetséggel. Sokszorosított kézirat, Budapest, 1979.) A 114. vers az említettek közül mennyiségileg is kiválik. A többi sem azért maradt ki, mert sokkal rövidebbek, inkább azért,

mert nem volt mindegyik meg, amikor a 4. században az újszövetségi iratokat rögzítették. Másrészt, komoly követelménynek tekintették, hogy a szerző legyen kortársa Jézus Krisztusnak („legyen szemtanú”).

Immanuel Kant (1724. április 22.–1804. február 12.) porosz filozófus, korának befolyásos gondolkodója

A szerző, ahol csak lehet, következetesen él azzal a prejudikációval, hogy „a Biblia hamis, téves, félrevezető, papok koholmánya”. Vegyük tehát elő ebben a tekintetben „Didimus János Tamás” nevét! Az evangélium említi Tamás apostolt. Említi, hogy ikerszületett volt. A „didimus” (koiné: *didemos*) jelentheti az „iker” szót. De mire jó az ikertárs, János neve? Miért hitelesebb a Nag Hammadi kódex ezzel? Jobb így, hogy leírja az ikertestvér nevét az ókorból hagyományozott szöveg? Nem gondolom. A kopt egyház nem minősült keresztyén ősegyháznak, hanem gnosztikus egyháznak. Van külön kopt pápa.

A kanonizáció több nemzedék alapos döntése után zárult le, és akik döntöttek, elődeik nézetét következetesen figyelembe vették. Tamás szövegének tartalmát elemezve, nem találunk olyan lényeges kiegészítést, ami a négy evangélium üzenetét megváltoztatná. Attól a naptól, miután az Újszövetség már nem elbeszélés, hanem írott szöveg, a korai keresztyének éppen úgy ügyeltek a kéziratok pontosságára, mint a zsidók az ószövetségi szent iratoknál.

Olykor úton-útfélen felvilágosító munkát kellett végezni, és elmondanom, mi van és hogyan van valami a Bibliában. Bibliának tulajdonítani egyes mondásokat, hogy abból nyilvánvaló ostobaság derüljön ki, nagyon régi valáskritikai módszer. A szerző is követi a „hagyományt”, száznál több idézetet hoz föl „a Bibliából”. Nézzük csak ezeket a „közhelyeket”!

Előre kell bocsátanom, sehol nem találhatnék egy olyan fordítási verziót, akár angolul, akár magyarul, ahol

megvannak a könyvből kimásolt következő állítólagos bibliai idézetek:

„Köpenyeforgató. Utolér a büntetés.” (363. o. az első 21 idézetből)

A következő oldalon: „Farkaszemet nézni. Ember tervez, Isten végez. Aki másnak vermet ás, maga esik bele. A baj nem jár egyedül. Aki nem dolgozik, ne is egyék. Mosom kezeimet. Kiesik a kegyeiből. A gyengébb nem. Csepp a tengerben. Pálfordulás. A tiltott gyümölcs édesebb.” (364. o.)

„Minden haja szála égnek áll. Az ár ellen úszni.” (365. o.)

Ha életem során bármelyik vizsgán ennyi valótlanságot írtam volna egy dolgozatomban, ekkora hibaszázalékkal, talán még a marxisták által kontrollált érettségien is meghúztak volna. Ha egy világhírű egyetemi tanár ekkora hibaszázalékkal ír, vagy egy magyar fordító ennyi hibát átenged, nem ellenőriz és nem korrigál, akkor mit gondoljak a szavahihetőségükről? Ezenfelül megjegyzem, hogy a kifejezések az angol King James Version-ben, vagy a New American Standard Bible-ban sem találhatók meg.

Akkor mit meséljek azokról az *Ady-*, *Juhász Gyula-*, *Babits*-versekről, akik angol nyelven vagy olvashatók vagy nem? Igen megfontolt és az életükben megharcolt bibliai igazságokat írnak olyan érzékeny lelkületű magyar költők, akik nagyon sokra tartották hazánkat és népünket, és tisztelték Istent. Annnyit nem tudok kontrollálni, amit a tisztelt angol ateista tudós uraság összehord úgy négyszáz oldalon. Ennyit nem áll módomban ellenőrizni. Csakhogy, aki egyszer valótlant állít, annak éppen olyan téren lenne igaza, ami viták gyakori tárgya?

Én egy imaházba járok minden vasárnap egy magyar tudóssal. Ebben az imaházban jártak más tudósok, több nyelvet ismerő többdiplomások. Többször ígét magyaráztak, bizonyosságot tettek Istenről. Becsültem őket, és valószínűleg becsülöm őket a halálomig. Nem a valláskritikusokkal akarok vitázni. Azokat szeretném gondolkodásra készíteni, akik a következő idők gyülekezeti szószékeire kénytelenek lépni olyan terhekkal, amilyen adag ópiumot beléjük tukmáltak áltudósok. Akik nem látják be a saját szerencsétlenségüket, mert önteltségükben odáig jutottak, mintha illetékesek lennének Jézus Krisztus helyett „ítélni eleveneket és holtakat”.

London/Budapest, 2012. január 2., hétfő (MTI) – Egy delhi bíróság arra kötelezett 22 közösségi weboldalt, hogy hat héten belül távolítsa el felületéről a vallásellenes és antiszociális tartalmakat – adta hírül hétfőn a MailOnline című brit hírportál (Mon.hu)

Még semmi sem veszett el véglegesen

Sokkal szemben én reménykedem Isten gyalázóinak megtérésében. Láttam 1989 őszén országos egyházbombolók közül néhánynak a kétségbeesett menekülését rég elhagyott templomába. Ám a keresztyén nem bosszúálló. Az emberek akkoriban az adott lehetőségen kapva sokan mentek vissza a saját konfessziójuk szerinti egyházukba. Némelyik élethivatásának tekintette, hogy bizonyos hóhérbérért kiirtsa az írmagját az istenfélelemnek, elűzze papját és felrobbantsa a templomát, mint a városligetben tették. Még cikket is írtam a „későbbi visszatérők” mentésére, mert féltem, hogy elzárkózunk előlük, pedig bocsánatkérés nélkül is meg kellene bocsátanunk a megtérő „tékozló fiaknak”.

Visszaestünk az ötvenes évek vallásellenes uszításának állapotába. Az istentelenség bátorságáról napi hírek tudósítanak. Fosztogatás, kolosszális méretű rablások, iskolai lövöldözések, anyagyilkosság, öngyilkosság. A fegyveres kezek nem forgattak Bibliát, legtöbbjük soha nem is látta. Nem a vasárnapi iskolások, sem a ministráló gyerekek vagy a konfirmáltak közül kerülnek ki az elkövetők. Ezt pusztá becsülés alapján mondom, de a Statisztikai Hivatal soha nem fogja publikálni a köztörvényes bűnözők vallási megoszlását számszerűen és tárgyilagosan. (Alaptörvénybe ütköző diszkrimináció lenne!)

Van még egy egészen különös tapasztalatom. Nem állítom, hogy csak velem fordult elő, más bizonyoságtévő testvérem pontosan ugyanilyen tapasztalatokat szerzett. A fanatikus valláskritikusok, meghallván a kizsigerelt hívők utolsó ígéretét: „Imádkozni fogok önért, hogy egy napon forduljon hittel Teremtőjéhez!” – toporzékolni és eszelősen tiltakozni kezdtek: „Értem ne imádkozzék!” – Szinte hallom még most is az egyiküket. Annnyira féltek, hogy mi lesz velük, ha bárki imádkozna a megtérésükért. Ám ezt már nem tudták kontrollálni, sem bizonyítani, sem büntetni.

A kőbányai porcelángyár üzemi párttitkára a hatvanas években megtért. Szobánkban egy nagy asztal mellett, a bizonyoságtévő és az én jelenlétemben imádkozott életében először fennhangon. Kérdésemre, hogy mindent elfogad-e hittel a Bibliából, ezt felelte: „Igen, elfogadtam.” (1960. január 2-i naplójegyzetem.) Amíg materialista volt, nem volt boldog. Megtérése után boldog volt Istenben a haláláig.

Ma hajnalban négy órakor szokásos egyéni csendességem idején kértem Istent, könyörüljön a két angol ateistán, akikkel az utóbbi napokban foglalkoztam. Csak ezután fogtam ehhez a könyvismertetéshez. Kértem Istent, hogy segítse őket megtérésre. Beismertem, hogy én nem szeretnék velük találkozni. Szégyennel ismerem be azt is, hogy a tékozló fiú bátyjához sajnó sokban hasonlítok. A kötekedők, cinikusokból és szkeptikusokból viszont nagyon elegendem van. Szeretem Isten teremtett világát, csodálom az Úr bölcsességét, de becsümlő nézetüket nem osztom, hogy „a szép kék bolygót”, a milliárdszor milliárdnyi életet a vak véletlen formálta. Az ilyen érvelés lepereg rólam. Fáj annak a tudása, hogy megcsalja őket a saját eszük. Sokat elvettek tőlem fosztogató kezükkel, sőt elvesznek a mai napig, de én mégis sajnálom őket, és nagyon szánakozom rajtuk. Úgy érzem, hogy nem én vagyok a szegényebb, és nem irigylem őket.

Mégsem adom fel a reményt, imádkozom értük, és nagyon örülnék, hogyha megtudnám a hírt: találkozta Istennel.